

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДВНЗ «ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА»

Факультет історії, політології і міжнародних відносин

Кафедра міжнародних відносин

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

**ПОЛІТИКО-ПРАВОВІ СИСТЕМИ КРАЇН ЦЕНТРАЛЬНО-СХІДНОЇ
ЄВРОПИ**

Освітня програма «Міжнародні відносини, суспільні
комунікації та регіональні студії»

Спеціальність 291 «Міжнародні відносини, суспільні
комунікації та регіональні студії»

Галузь знань 29 «Міжнародні відносини»

Затверджено на
засіданні кафедри
міжнародних відносин
Протокол № 1 від «29» серпня 2022 р.

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Опис дисципліни
3. Структура курсу
4. Система оцінювання курсу
5. Оцінювання відповідно до графіку навчального процесу
6. Ресурсне забезпечення
7. Контактна інформація
8. Політика навчальної дисципліни

1. Загальна інформація

Назва дисципліни	Політико-правові системи країн Центрально-Східної Європи
Освітня програма	Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії
Спеціалізація (за наявності)	
Спеціальність	291 Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії
Галузь знань	29 Міжнародні відносини
Освітній рівень	магістр
Статус дисципліни	вибіркова дисципліна
Курс / семестр	1/2
Розподіл за видами занять та годинами навчання (якщо передбачені інші види, додати)	Лекції – 14 год. Практичні заняття – 18 год. Самостійна робота – 58 год.
Мова викладання	українська
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/

2. Опис дисципліни

Мета та цілі дисципліни

Мета дисципліни є глибоке усвідомлення студентами особливостей розвитку політичних систем у державах світу, їх політичних інститутів, сутності політичних процесів, що відбуваються в країнах світу.

Основними завданнями вивчення студентами дисципліни «Політико-правові системи країн Центрально-Східної Європи» є розкрити сутність і зміст основних тенденцій розвитку політичних та правових систем країн Центрально-Східної Європи з кінця 1980-х рр. – початку 1990 –х рр. та напрацювати механізми адекватної порівняльної оцінки політичних та правових інститутів; дати студентам цілісні й систематизовані знання про принципи й основні риси політичних і правових систем країн ЦСЄ, розкрити чинники, що впливають на їх формування. Вивчення дисципліни дає змогу зрозуміти роль і значення політико-правових систем країн ЦСЄ. Регіон ЦСЄ охоплює наступні країни: Польщу, Чехію, Словаччину, Угорщину.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен знати основні положення всіх тем, передбачених навчально-тематичним планом:

політична система,
правова система,
політичні партії та партійні системи у країнах ЦСЄ,
парламенти країн ЦСЄ,
уряди держав ЦСЄ,
глави держав ЦСЄ,
судова система в країнах ЦСЄ,
прокуратура в країнах ЦСЄ,
територіальне представництво і місцеве самоврядування у країнах ЦСЄ,
засоби масової інформації в державах ЦСЄ.

вміти:

аналізувати політико-правові системи країн ЦСЄ, давати оцінку елементам політико-правових систем, характеризувати сутність, структуру, типи та функції політичних та правових систем країн ЦСЄ.

Компетентності

Інтегральна компетентність: здатність розв'язувати складні задачі та проблеми у галузі міжнародних відносин, суспільних комунікації та регіональних студій, що передбачають проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризуються невизначеністю умов і вимог.

Загальні компетентності:

ЗК 5. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК 6. Здатність працювати в міжнародному контексті.

Спеціальні компетентності:

СК 9. Здатність виявляти та аналізувати особливості розвитку країн та регіонів, сучасних глобальних, регіональних та локальних процесів, та місця в них України.

СК 10. Здатність до самонавчання, підтримки належного рівня знань, готовність до опанування знань нового рівня, підвищення своєї фаховості та рівня кваліфікації.

Програмні результати навчання

РН 06. Визначати, оцінювати та прогнозувати політичні, дипломатичні, безпекові, суспільні й інші ризики у сфері міжнародних відносин та глобального розвитку.

3. Структура дисципліни

№ з/п	Тема	Результати навчання	Завдання
1.	Тема 1. Політична сфера суспільства	З'ясувати поняття політичної системи. Проаналізувати виникнення і розвиток теорії політичних систем. Охарактеризувати структуру політичної системи, основні підсистеми політичної системи та функції політичної системи. Розкрити тенденції розвитку й функціонування політичних систем у країнах ЦСЄ. Визначити типології політичних систем: основні підходи. Основні типи політичних систем у країнах світу.	Тести, Контрольні запитання, Завдання для індивідуальної роботи, Завдання для самостійної роботи
2.	Тема 2. Правова система суспільства	З'ясувати поняття правової системи. Визначити та розкрити структуру правової системи. Охарактеризувати основні типи правових систем.	Тести, Контрольні запитання, Завдання для індивідуальної роботи, Завдання для самостійної роботи
3.	Тема 3. Інститут глави держави у країнах ЦСЄ	Визначити правовий статус глави держави в країнах ЦСЄ. Розкрити порядок обрання президентів в державах ЦСЄ. Охарактеризувати повноваження президентів в країнах ЦСЄ.	Тести, Контрольні запитання, Завдання для індивідуальної роботи, Завдання для самостійної роботи
4.	Тема 4. Парламенти країн ЦСЄ	Проаналізувати інститут парламентаризму в країнах ЦСЄ. Розкрити формування парламентів. З'ясувати структуру парламентів ЦСЄ. Охарактеризувати функції парламентів Польщі, Чехії, Словаччини і Угорщини.	Тести, Контрольні запитання, Завдання для індивідуальної роботи, Завдання для самостійної роботи
5.	Тема 5. Політичні партії та партійні системи у країнах ЦСЄ	З'ясувати еволюцію політичних партій Польщі. Охарактеризувати партійну систему Чехії. Розкрити партійну систему Словаччини. Розкрити ознаки партійної системи Угорщини.	Тести, Контрольні запитання, Завдання для індивідуальної роботи, Завдання для самостійної

			роботи
6.	Тема 6. Уряди держав ЦСЄ	Визначити місце уряду в системі державних органів влади. Розкрити питання формування урядів в країнах ЦСЄ. Проаналізувати структуру урядів у країнах ЦСЄ. Охарактеризувати функції урядів Польщі, Чехії, Словаччини і Угорщини.	Тести, Контрольні запитання, Завдання для індивідуальної роботи, Завдання для самостійної роботи
7.	Тема 7. Судова система та прокуратура в країнах ЦСЄ	З'ясувати порядок формування судів у країнах ЦСЄ. З'ясувати структуру і функції судів Польщі, Чехії, Словаччини і Угорщини. Охарактеризувати формування інституту прокуратури в державах ЦСЄ. Проаналізувати структуру і функції прокуратури Польщі, Чехії, Словаччини і Угорщини.	Тести, Контрольні запитання, Завдання для індивідуальної роботи, Завдання для самостійної роботи
8.	Тема 8. Територіальне представництво і місцеве самоврядування у країнах ЦСЄ	Розглянути структуру органів територіального представництва і місцевого самоврядування в Польщі, Чехії, Словаччині і Угорщині. Визначити функції органів територіального представництва і місцевого самоврядування в країнах ЦСЄ.	Тести, Контрольні запитання, Завдання для індивідуальної роботи, Завдання для самостійної роботи
9.	Тема 9. Засоби масової інформації в державах ЦСЄ	З'ясувати організацію ЗМІ в Польщі, Чехії, Словаччині і Угорщині. Розкрити функції ЗМІ країн ЦСЄ.	Тести, Контрольні запитання, Завдання для індивідуальної роботи, Завдання для самостійної роботи

4. Система оцінювання курсу

Накопичування балів під час вивчення дисципліни

Види навчальної роботи	Максимальна кількість балів
Семинарські заняття	30
Бали за контрольну роботу за теми, винесені на лекційні і семінарські заняття	50
Бали за індивідуальну роботу	10
Бали за самостійне опрацювання додаткової літератури	10
Максимальна кількість балів	100

5. Оцінювання відповідно до графіку навчального процесу

Бали за теми, винесені на лекційні і семінарські заняття	Бали за підсумкову письмову контрольну роботу по темах, які винесені на лекційні і семінарські заняття	Бали за індивідуальну роботу	Бали за самостійне опрацювання додаткової літератури для написання індивідуального завдання	Максимальна кількість балів
1	2	3	4	6
Максимально 30	Максимально 50	Максимально 10	Максимально 10	100

Оцінювання відповідей студентів на практичних заняттях відбувається за 5 бальною шкалою

Поточний контроль з дисципліни «Політико-правові системи країн Центрально-Східної Європи» відбувається шляхом перевірки засвоєння студентами знань та умінь в ході семінарських занять, написання контрольної роботи, підготовки індивідуальної роботи та контролю самостійного опрацьованої додаткової літератури.

Перевірка засвоєння студентами знань та умінь в ході семінарських занять здійснюється шляхом оцінювання усних відповідей (в тому числі у формі презентацій), коротких письмових / тестових робіт. За опрацювання тем, визначених для семінарських занять студент може отримати максимально 30 балів. Відповідна форма активності студентів оцінюється за стобальною системою. У кінці семестру сума всіх оцінок ділиться на кількість оцінок та множить на 6.

Контроль знань та навичок, що базуються на засвоєнні лекційних та семінарських занять, здійснюється шляхом написання студентами контрольної роботи (у розгорнутій та/або тестовій формі). За опрацювання усіх тем, визначених для лекційних і семінарських занять, студент може отримати максимально 50 балів.

Навики роботи із науковою літературою, вміння аналізувати знайдені матеріали, робити висновки та узагальнення студенти реалізують шляхом написання індивідуальних робіт. Індивідуальна робота оцінюється максимально у 20 балів.

Підсумковий семестровий контроль дисципліни здійснюється у формі заліку та передбачає виконання письмових залікових завдань, які містять як розгорнуті, так і тестові завдання. На залік виносяться питання, передбачені робочою навчальною програмою дисципліни. Залік проводиться на останньому семінарському занятті. Перелік залікових питань містяться у силабусі.

Критерії поточного оцінювання:

Відповідно до [Положення про порядок організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти ДВНЗ «Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника»](#) (введено в дію наказом ректора № 799 від 26.11.2019 р.; із внесеними змінами наказом № 212 від 06.04.2021 р.) та [Положення про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу в ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»](#) (Нова редакція) (введено в дію наказом ректора № 361 від 31.07.2020 р.) знання оцінюються як з теоретичної, так і з практичної підготовки відповідно до національної шкали за такими критеріями:

- «відмінно» – здобувач освіти міцно засвоїв теоретичний матеріал, глибоко і всебічно знає зміст навчальної дисципліни, основні положення наукових першоджерел та рекомендованої літератури, логічно мислить і буде відповідь, вільно використовує набуті теоретичні знання при аналізі практичного матеріалу, висловлює своє ставлення до тих чи інших проблем, демонструє високий рівень засвоєння практичних навичок;

- «добре» – здобувач освіти добре засвоїв теоретичний матеріал, володіє основними аспектами з першоджерел та рекомендованої літератури, аргументовано викладає його; має практичні навички, висловлює свої міркування з приводу тих чи інших проблем, але припускається певних неточностей і похибок у логіці викладу теоретичного змісту або при аналізі практичного матеріалу;

- «задовільно» – здобувач освіти в основному опанував теоретичними знаннями навчальної дисципліни, орієнтується в першоджерелах та рекомендованій літературі, але непереконливо відповідає, плутає поняття, додаткові питання викликають невпевненість або відсутність стабільних знань; відповідаючи на запитання практичного характеру, виявляє неточності у знаннях, не вміє оцінювати факти та явища, пов'язувати їх із майбутньою діяльністю;

- «незадовільно» – здобувач освіти не опанував навчальний матеріал дисципліни, не знає наукових фактів, визначень, майже не орієнтується в першоджерелах та рекомендованій літературі, відсутні наукове мислення, практичні навички не сформовані.

6. Ресурсне забезпечення

Матеріально-технічне забезпечення	Мультимедіа (відеофайли, рисунки, схеми)
Література	
1. Бебик В.М. Базові засади політології: історія, теорія, методологія, практика: [Монографія]. – 2-ге вид., стереотип. – К.: МАУП, 2001. – 384 с.	
2. Білоус А. О. Політико-правові системи: світ і Україна: Навч. посіб. — К., 1997. — 200 с.	
3. Гелей С., Рутар С. Політологія: Навч. посіб. — 6-те вид. — К., 2004. — 645 с.	
4. Георгіца А. З. Конституційно-правові інститути зарубіжних країн. — Чернівці, 1994. — 137с.	

5. Георгіца А.З. Сучасний парламентаризм: проблеми теорії та практики. — Чернівці, 1998. — 483 с
6. Збірник виборчих законів країн Центральної та Східної Європи. — К., 1995.
7. Коломійець Ю.М. Інститут глави держави в системі органів влади й управління зарубіжних країн. — Харків, 1998. — 244 с.
8. Конституції нових держав Європи та Азії / Упоряд. С. Головатий. — К.: Укр. Правн. Фундація. Вид-во "Право", 1996.
9. Конституційне право зарубіжних країн: Навч. посібник / В.О. Ріяка (керівник авт. кол.), В.С. Семенов, М.В. Цвік та ін.; За заг. ред. В.О. Ріяки. — К.: Юрінком Інтер, 2002. — 512 с.
10. Малишко М. Конституції зарубіжних країн та України. — К., 2000. — 112 с..
11. Політологія: Підручник для студентів вищих навчальних закладів / За ред. О.В. Бабкіної, В.П. Горбатенка. — К.: Видавничий центр "Академія", 2002. — 528 с.
12. Політологія посткомунізму: Політичний аналіз посткомуністичних суспільств / За ред. В. Полохало. — К., 1995. — 368 с.
13. Романюк А. Порівняльний аналіз політичних систем країн Західної Європи: інституційні виміри. - Л.: Тріада плюс, 2004. - 392 с
14. Рябов С. Г. Політологічна теорія держави. — К.: Знання, 1996. — 462 с.
15. Скиба В. Й. Горбатенко В. П., Туренко В. В. Вступ до політології. — К.: Академія, 1996. — 456 с.
16. Шаповал В. Вищі органи сучасної держави: порівняльний аналіз. - К., 1995. - 134 с.
17. Шаповал В. Державний лад країн світу. - К., Український Центр Правничих Студій.- 1999. - 320 с.
18. Шаповал В. Зарубіжний парламентаризм. - К., 1993. - 143 с.
19. Шаповал В. Конституційне право зарубіжних країн: Підручник. - К., 1997. - 264 с.
20. Шведа Ю.Р. Теорія політичних партій і партійних систем: Навч. посіб. - Л.: Тріада плюс, 2004. - 528с.
21. Юридична енциклопедія. - К., 1998. - 672 с.
22. Слободян Т. З. (Струтинська Т.З.) Президентські вибори в Україні та Польщі / Т.З. Слободян // Панорама політологічних студій: науковий вісник Рівненського державного гуманітарного університету. — Рівне : РДГУ, 2015. — Вип. 13. — С.115– 124.
23. Струтинська Т.З. Політико-правові системи країн ЦСЄ: методичні вказівки для студентів ОР магістрів денної та заочної форм навчання спеціальності 291 'Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії'/ Т.З. Струтинська - Івано-Франківськ: факультет історії, політології і міжнародних відносин Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, 2019. - 40 с.
24. Strutynska T., Stetsiuk N., Boichuk O. Politization of history and its

role on the international relations: theoretical and empirical analysis on example of polish-german relation. Vol 1 No 151 (2022): Actual Problems of International Relations. Pp. 10-26. URL: <http://apir.iir.edu.ua/index.php/apmv/article/view/3817>

25. Tetiana Strutynska, Voter Turnout during Local Elections in Poland and Ukraine, Samorząd terytorialny Polski Wschodniej wobec wyzwania rozwoju regionalnego. Polskie doświadczenia i wnioski dla Ukrainy, liczba stron 288, Wydawca: Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Chełmie, Chełmskie Towarzystwo Naukowe, Chełm, 2017, red. Iwona Lasek- Surowiec , s. 249-259.

26. Струтинська Т. Конституційні засади проведення місцевих виборів в Україні та країнах Вишеградської групи, Samorząd terytorialny w konstytucjach wybranych państw Europy Srodkowo-Wschodniej. Wydawca: Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Chełmie, Chełm, 2018, red. Iwona Lasek-Surowiec. – S. 103-112.

Інформаційні ресурси

Інформаційною базою вивчення навчальної дисципліни є:

– законодавчі акти, нормативні документи, інструктивні, методичні матеріали та рекомендації міністерств і відомств;

– праці вітчизняних і зарубіжних вчених;

– матеріали науково-практичних конференцій;

– підручники та навчальні посібники на електронних носіях;

– професійні видання України;

– Інтернет-ресурси, зокрема:

Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського – <http://www.nbuv.gov.ua/>

Національна бібліотека України імені Ярослава Мудрого – <https://nlu.org.ua/>

Наукова бібліотека ПНУ – <http://lib.pnu.edu.ua/>

Ресурси курсу

Інформація про курс розміщена на сайті дистанційного навчання Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника

<https://d-learn.pnu.edu.ua/>

7. Контактна інформація

Кафедра	Кафедра міжнародних відносин м. Івано-Франківськ, вул. Чорновола, 1, каб. 103. Тел.: +80342 75-20-27 Email: https://kmv.pnu.edu.ua/ Ст. лаборант кафедри: Богачик-Дідович Юлія Ярославівна Сторінки в соцмережах: https://www.facebook.com/pnuir
---------	---

	https://instagram.com/pnu_international_relations?igshid=MDM4ZDc5MmU=
Викладач	 <p>Струтинська Тетяна Зіновіївна Кандидат політичних наук, доцент кафедри міжнародних відносин</p>
Контактна інформація викладача	+80342 75-20-27 tetiana.z.strutynska@pnu.edu.ua

8. Політика навчальної дисципліни

Академічна доброчесність	Дотримання академічної доброчесності засновується на ряді положень та принципів академічної доброчесності, що регламентують діяльність здобувачів вищої освіти та викладачів університету. Ознайомитися з даними положеннями та документами можна за посиланням: https://pnu.edu.ua/положення-про-запобігання-плагіату/
Пропуск занять (відпрацювання)	Можливість і порядок відпрацювання пропущених здобувачем освіти занять регламентується Положення про порядок організації та проведення оцінювання успішності здобувачів освіти ДВНЗ «Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника» (введено в дію наказом ректора № 799 від 26.11.2019 р.; із внесеними змінами наказом № 212 від 06.04.2021 р.).
Виконання завдання пізніше встановленого терміну	У разі виконання завдання здобувачем освіти пізніше встановленого терміну, без попереднього узгодження ситуації з викладачем, оцінка за завдання – «незадовільно», відповідно до Положення про порядок організації та проведення оцінювання успішності студентів ДВНЗ «Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника» (введено в дію наказом ректора № 799 від 26.11.2019 р.; із внесеними змінами наказом № 212 від 06.04.2021 р.).
Невідповідна поведінка під час заняття	Невідповідна поведінка під час заняття регламентується рядом положень про академічну доброчесність та може призвести до відрахування здобувача вищої освіти «за порушення навчальної дисципліни і правил внутрішнього розпорядку вищого закладу освіти», відповідно до Положення про порядок переведення, відрахування та поновлення студентів вищих закладів освіти» (затверджене наказом Міністерства України № 245 від 15.07.1996 р.).
Додаткові бали	Студент має змогу також отримати додаткові бали , пройшовши

	<p>навчальний курс у вигляді неформальної освіти з отриманням сертифікату в межах тематики дисципліни впродовж навчального семестру; взявши участь у науковому, освітньому чи прикладному проєкті, конференції, круглому столі, інших видах наукової активності, які відповідають профілю дисципліни; опублікувавши наукову працю, яка відповідає профілю дисципліни. Відповідно до <u>Положення про порядок організації та проведення оцінювання успішності студентів ДВНЗ «Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника»</u> (введено в дію наказом ректора № 799 від 26.11.2019 р.; із внесеними змінами наказом № 212 від 06.04.2021 р.). відповідні студенти можуть отримати додаткові бали на підставі рішенням кафебри міжнародних відносин.</p>
Неформальноосвіта	<p>Можливість зарахування результатів неформальної освіти регламентується <u>Положенням про порядок зарахування результатів неформальної освіти у ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»</u> (введено в дію наказом ректора № 819 від 29.11.2019; із внесеними змінами наказом № 80 від 12.02.2021 р.).</p>

Викладач

Струтинська Т.З.